

В ті нелегкі 60-і роки ХХ ст. здобуто докторат

Справді, у 60-і роки минулого століття не легко було домогтися захищати навіть кандидатську дисертацію. А тут – докторська, до того ж, кандидат на таке високе наукове звання був вихідцем з Галичини, та ще й безпартійний науковець.

Ним виявився уродженець Довбушевого краю Володимир Васильович Грабовецький – згодом відомий історик України, в тому числі Прикарпаття.

Пристрасна любов до історії України, а особливо рідного краю – його героїчного минулого в юності вабила Володимира Грабовецького.

Особливо цікавила молодого науковця легендарна історична постать його земляка Олекси Довбуша, яка з материнським молоком увійшла у душу маленького гуцула.

Він ще в студентські роки нагромадив частину матеріалу з Довбушевої тематики, а ставши в 1953 році науковцем академічної установи, вирішив в цілому досліджувати опришківський рух XVI-XIX ст., який засвідчував витoki національно-визвольних змагань на західноукраїнських землях в XVI-XIX століттях.

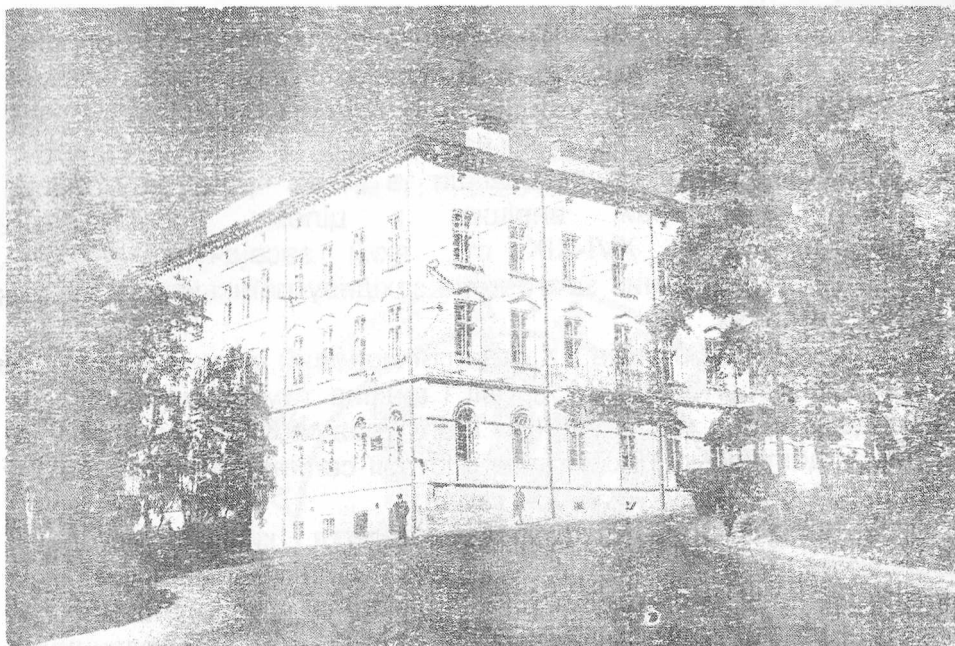
Протягом 50-60 років ХХ століття молодий вчений поринув в архіви України, Польщі, Молдовії і виявив там значну кількість нових документів, на основі яких підготував свою кандидатську, а згодом – докторську дисертацію з історії селянства Прикарпаття та опришківського руху XVI-XIX століть.

У тих 50-60-х роках ХХ століття київські історики досліджували історію Запорізького козацтва, гайдамацький рух і підтримували Володимира Грабовецького в його опришківській тематиці. Фактично, наукова проблематика козаччини, гайдамаччини, опришківства вивчалась в комплексі наукових досліджень вчених Києва. Львівський напрям у цій проблематиці успішно продовжував у дослідженнях під проводом свого наставника академіка Івана Крип'якевича, Володимир Грабовецький.

Внаслідок тодішніх комуністично-партійних ідеологічних постанов ці питання народних рухів на Україні періоду

середньовіччя і нового часу подавались під ширмою класової боротьби.

Пристрасному дослідникові Володимиру Грабовецькому вдалося опублікувати протягом 50-60-х років ряд наукових і науково-популярних праць з історії опришківського рухів в різних тогочасних журналах і пресі. Нарешті, своєрідним підсумком цих досліджень стала фундаментальна монографія "Антифеодальна боротьба Карпатського опришківства XVI-XVII ст." (1966), в якій узагальнено цю проблему. Монографія була подана на захист докторської дисертації в Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка.

Інститут суспільних наук АН України – Колишній будинок НТШ, в якому працював науковим співробітником В. Грабовецький і підготував тут свою докторську дисертацію в 1954-56 рр.

В цьому Володимира Грабовецького підтримали провідні тодішні українські історики: академіки: І. П. Крип'якевич, М. І. Супруненко, члени-кореспонденти АН І. О. Гуржій, Ф. П. Шевченко, доктори історичних наук В. О. Голобуцький, В. А. Жебокрицький, В. А. Маркіна, М. А. Рубач, Ф. Є. Лось, К. І. Стецюк, О. С. Компан, М. І. Марченко, П. Лавров (м. Київ), Д. Л.

Похилевич (м. Львів), І. Г. Шульга, М. М. Кравець (м. Вінниця), І. К. Рибалко (м. Харків), Д. П. Пойда (м. Дніпропетровськ).

30 вересня 1968 р. На історичному факультеті Київського державного університету відбувся захист докторської дисертації Володимира Грабовецького. У своїх виступах, як офіційні, так і не офіційні опоненти дали високу оцінку дисертації. Так, член-кореспондент АН України І. О. Гуржій говорив: “Праця В. В. Грабовецького – результат довголітньої дослідницької роботи автора і є важливим внеском в історіографію. Це перше узагальнююче дослідження багатоміткової історії опришківства на західноукраїнських землях”. Другий офіційний опонент доктор історичних наук І. Г. Шульга сказав: “Дослідження В. В. Грабовецького – перше велике узагальнення найбільш активної форми селянського руху на західноукраїнських землях протягом ряду століть – значний вигляд в сучасну історіографію”. Третій офіційний опонент Ф. П. Шевченко відзначив: “Представлений до захисту рукописний текст є підсумком багатолітньої і плідної роботи В. В. Грабовецького”. Четвертий офіційний опонент М. І. Марченко заявив, що “праця В. В. Грабовецького представляє нове і важливе наукове дослідження”. Неофіційний опонент доктор історичних наук І. І. Компанієць зазначив, що “дисертант виявив зрілість вченого і опрацював серйозні проблеми опришківського руху на західноукраїнських землях”. А старший науковий співробітник інституту АН УРСР Г. Я. Сергієчко висловився так: “В. В. Грабовецькому вперше в історіографії опришківського руху вдалось дати глибоко наукове і всестороннє аргументування періодизації своєрідного явища”.

В своєму заключному слові дисертант заявив: “Шановна Вчена Радо! Дослідження історії опришківського руху дуже дороге моєму серцю. Я народився на батьківщині Олекси Довбуша і виріс на Гуцульщині – колисці опришківського руху. Я щасливий, що мені випала честь досліджувати це питання в історичному плані і захищати дисертацію на цю тему на такому авторитетному і високо кваліфікованому зібранні, яким є Вчена Рада історичного факультету Київського державного університету”.

З часу захисту дисертації у тому далекому 1968 році минуло майже 40 років. В. В. Грабовецький за цей час опублікував багато наукових праць з історії України, в тому числі і свого рідного

Прикарпаття. Проте, гуцульська історична тематика стала головною в його подальших дослідженнях. Про це свідчить хоч би те, що вчений тільки в останні роки опублікував фундаментальну монографію-трилогію "Ілюстрована історія Прикарпаття", де в останньому 3-му томі подана тисячолітня історія Гуцульщини – наслідок півстолітньої подвижницької праці В. Грабовецького на ниві української історичної науки.

І приємно, що учень Прикарпатської історичної школи Володимира Грабовецького Андрій Королько виявив у персональному фонді Володимира Грабовецького, що зберігається у державному архіві Івано-Франківської області матеріали, які стосуються захисту вченим докторської дисертації, впорядкував їх і опублікував окремим виданням.

Микола Вегеш

Директор Науково- Дослідного Інституту Карпатознавства, декан історичного факультету Ужгородського національного Університету, доктор історичних наук, лауреат премії імені академіка Івана Крип'якевича